

یادداشتی برمان ترلان فریبافی در گریز از یکنواختی

فرزانه توکلی

چندی پیش رمان ترلان نوانست جایزه لیبراتور پریاز آلمان را از آن خود کند. به همین بهانه در این یادداشت نگاهی گذرا به این کتاب خواندنی خواهیم داشت.

ترلان را فریبافی، نویسنده نام آشنا و کاربلد روزگار مانوشته است. داستان نویسی که چه داستان‌های کوتاهی و چه رمان‌هایش تحسین صاحب‌نظران را برمی‌انگیزد و علاوه بر جذب مخاطبان حرفه‌ای، مخاطبان عام را نیز با خود همراه می‌کند. این میزان اقبال و توجه در میان طیف عام و خاص خوانندگان تنها یک دلیل روشن دارد و آن چیره‌دستی نویسنده و شناخت عمیق او از جامعه است.

گویا وقتی در تار و پود اجتماع انسانی نفوذ می‌کند و با درک درونیات و روابط میان آدم‌ها برای آنها می‌نویسد چنانکه شخصیت‌های کتاب‌های او نیز از دل همین مردم برآمده‌اند و آنقدر درک کردنی و محسوسند که مخاطب به سرعت با آنها همذات‌پنداری می‌کند.

شخصیت اصلی رمان، ترلان دختر جوانی با همین نام است او به همراه خانواده‌اش در شهر تبریز زندگی می‌کند. اما زندگی‌اش اسیر ملال و یکنواختی است از همین رو به دنبال یک حس ماجراجویی به همراه دوست و همشهری‌اش، رعنا، به صورت داوطلبانه برای حضور در یک اردوگاه آموزشی نظامی ثبت‌نام می‌کنند و در ظاهر با هدف پاسبان شدن و در باطن به امید رهایی از زندگی تکراری به تهران می‌روند.

درواقع هر دو آنها از روزمرگی به ستوه آمده‌اند و در پی دسترسی به دنیای تازه‌تر و زندگی آزادانه‌تر این تصمیم را می‌گیرند. آنچه در آستانه زندگی جدید در دل ترلان موج می‌زند بارقه‌های امید است. امید رهایی از زندگی یکنواخت گذشته که روح و ذهن او را خسته کرده‌است. او با این تصور که با غافل‌فصل جدید زندگی‌اش تحول بزرگی را احساس خواهد کرد بدون در محیط جدیدتری رانته‌خاب می‌کند. اما خیلی زود به این نتیجه می‌رسد که گذران عمر در اردوگاه نظامی نیز ملال‌آور است.

ترلان که ندغه‌غ خاطرش از همان روزهای زندگی در تبریز نویسنده شدن بوده است رفته رفته در روایات خود را کشف می‌کند، گویی زندگی تازه و آشنا شدن با آدم‌های جدید و دختران همسن و سال خودش در پیچه‌ای نویه جهان درون برای او پازمی‌کنده‌گونه‌ای که هر چه می‌گذرد، به نگرشی تازه در باره جهان پیرامون خود می‌رسد.

درواقع، بحران یکنواختی که در روح و ذهن او ریشه دوانده است موجب پیدایش افکار و احساسات تازه‌ای در او می‌شود؛ هرچند در این میان بودن در محیط جدید و مرآمده و آدم‌های تازه نیز به تازک او را از دنیا کمک می‌کند.

این نکته را هم نباید از نظر دور داشت که این بحران ملال و تکرار که باعث تغییر روحیات ترلان می‌شود، خود، نتیجه تغییرات او نیز هست.

ترلان که تا پیش از مهاجرت به تهران گمان می‌کرد که زندگی در جای دیگری است، با شروع زندگی در اردوگاه و روزها و شب‌های یکنواخت آنجا به درک تاز‌تری از درون خود دست می‌یابد. شاید بتوان گفت هر چه داستان به جلو می‌رود نوعی مکاشفه در قهرمان ما صورت می‌گیرد، مکاشفه‌ای که مولود تحولات درونی و بیرونی زندگی اوست.

شاید ترلان تنها یکی از هزاران فرد جامعه ما باشد که درگیر ندغه‌غ‌های روحی و تنش‌های عادی زندگی است و اینکه در نهایت بحث گنیمت فریبافی و شخصیت‌هایش را از دل آدم‌های جامعه انتخاب می‌کند از همین رو است.

حالات روانی قهرمان رمان، ترلان آنقدر آشناست که همه مخاطبان آن را تجربه کرده و یأس‌ها و امیدهای ناشی از آن‌را می‌شناسند. از همین رو به سرعت با داستان ارتباط برقرار و آن را باور می‌کنند. البته نباید تعدد شخصیت‌ها در رمان ترلان را از نظر دور داشت.

شخصیت‌های متعدد این کتاب، افزون بر اینکه مهارت و توانایی نویسنده را در خلق شخصیت‌نمایان می‌سازند، به نوعی هریک به تحول قهرمان ماجرا کمک می‌کنند.

شاید بتوان گفت هدف نویسنده از فرینش این فضای شلوغ با آدم‌های متفاوت این است که شخصیت اصلی، بسنان یک خوشه چین از هر یک از این آدم‌ها نکته‌ای، سخنی، حرفی بیاموزد و در نهایت به تغییری درونی دست یابد. ^[بح]

خبر — آخر

دومین «شهرزاد» امروزمی آید

نخستین قسمت از فصل دوم سریال «شهرزاد» به کارگردانی حسن فتحی و تهیه‌کنندگی محمدامامی از امروز (۲۹ خردادماه) در شبکه نمایش خانگی توزیع می‌شود.

به گزارش ایسنا داستان سریال «شهرزاد» به کارگردانی حسن فتحی و تهیه‌کنندگی وسوما یه‌گذاری سید محمد امامی در دههٔ ۱۳۳۰ خورشیدی می‌گذرد و روایتی عاشقانه برپست‌تاریخ است. رضا کیانیان، رویا نونهالی، امیرجعفری و آنته فقیه نصیری از بازیگران جدید فصل دوم هستند که در کنار ترانه علیدوستی، شهاب حسینی، مصطفی زمانی، پریزانه ایزدیار، مهدی سلطانی، پرویزقلاچی پور، گلاره عباسی، سهیلاضوی، فریبا متخص، امیرحسین فتحی و… ایفای نقش می‌کنند. همچنین محسن چاوشی همانند فصل اول به عنوان خواننده همراه این سریال است. پیش از این نیز ویدئو کلیپ فنک تار با صدای محسن چاوشی از فصل دوم این سریال منتشر شده بود.

تیزر جدید سریال «شهرزاد ۲» توسط مسعود رفیعی‌زاده ساخته شده است. ^[بح]

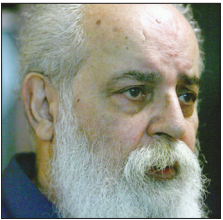
خانه پدری هوشنگ ابتهاج (سایه) در شهر رشت در خطر تخریب قرار دارد.

به گزارش ایسنا، همشهریان هوشنگ ابتهاج (ه. الف. سایه) از خطر تخریب خانه پدری این شاعر غزل سرای پیشکسوت نگرانند. این خانه در محله تاریخی استادسرای شهر رشت در نزدیکی خانه گلچین گیلانی، پسرخاله ابتهاج، قرار دارد و به گفته علیرضا پنج‌های ، شاعر و فعال فرهنگی رشت ، سایه نخستین شعرش را آنجا سروده است.

پنج‌های درباره وضعیت خانه پدری هوشنگ ابتهاج می‌گوید: این خانه توسط یکی از مغازه‌داران محل خریداری شده است و تره‌بار فروش‌ها با اجازه مالک آن راه محل انبار محصولات خود تبدیل کرده‌اند. او می‌افزاید: چند روز قبل از آنجارد می‌شدم که دیدم تره‌بار فروش‌ها در حال خالی کردن ساختمان هستند. پس از پیگیری متوجه شدم مالک قصد

خانه پدری «هوشنگ ابتهاج» در خطر تخریب

جایی که «سایه» نخستین شعرش را سرود

تخریب ساختمان را دارد؛ به همین خاطر به این فکر افتاده‌ایم تا نگذاریم این خانه تخریب شود.

این شاعر اظهار می‌کند: برای حفظ این خانه دو راه‌کار داریم؛ یکی این‌که قرار دارد که بسیاری دیگر از شخصیت‌های تاریخی مثل میرزا کوچک خان در آن محل سکونت داشته‌اند. از این جهت اداره میراث یا شهرداری می‌توانند منابع خرید

آنجا موزه ابتهاج دایر شود. خود استاد ابتهاج هم توافق دارند و حاضرند این مکان به موزه تبدیل شود. البته الان بحث تأمین منابع مالی برای خرید خانه مطرح است.

او درباره ورود اداره میراث فرهنگی برای ثبت و تملک خانه و ادامه ثبت ملی آن می‌گوید: با توجه به اینکه قدمت خانه

اصفهان زیبا

برای امان الله کوشا (نویسنده ، طنزپرداز و شاعر)

غمنامه‌ای برای یک شادی سراینده

مهرشاد متین فر

در پیچاییچ پستوی هنر طنز، درست واژگونه آن چیزی که بر ما پدیدار می‌گردد، راهی را بر ما گشوده که در انتها پنج، تردید و تامل را هویدا می‌سازد. طنز در این دالان هر آنچه

که عدم تناسب در لایه‌های اجتماعی است متبلور می‌سازد تا فرایند خنده و خندیدن را در میان مرشد تثبیت کند. پس طنز و طنز پرداز در واقع آندیشمندی است که تناقض‌ها و

عدم تناسبات را در ذهن خود کشف می‌کند. به طنز و طنز پرداززی اشاراتی کردیم ، چون

که طنزازی آراسته به قلمر چندی پیش با آخرین لبخند خود به سوی خالق خود شناخت.

می‌شود و این عمل در ناخودآگاه و باعث پشیمانی عمیقی می‌شود که پس از سال‌ها هیچ‌گاه آن واقعه را فراموش نمی‌کند. اما نکته مهم دیگر نگاه طبیعت گرایانه اوست و اینکه مفاهیم فلسفی و منطقی را نخست باید در خود طبیعت جست و جو کرد، وگرنه چنین مباحثی ، تبدیل به قیل و قال‌هایی می‌شود که هیچ‌گونه ارزش کاربردی برای انسان و دستاوردهای اخلاقی او ندارد. در این گذار برای که به یکی از مهم‌ترین مشخصه‌های ادبی صاحب این قلم می‌رسیم که در واقع همان عرفانی‌ست که باید آن را «عرفان طبیعت‌گرایانه» نامید. این نوع نگاه در زبان ادبی کوشا با نوعی گفتمان و محاوره با طبیعت اعم از درختان، گیاهان ، حیوانات و انسان (به عنوان جزئی از طبیعت) همراه می‌شود. در نمونه‌ای دیگر در شعری به نام «فرا» که باز هم در توصیف طبیعت و نقد رفتارهای انسانی است، شاعر با سوسماری گفت‌وگو کرده و در این محاوره ضمن نقد به برخی رفتارهای ناپسند انسانی، آموزه‌هایی زیبا و عرفانی را بیان می‌کند.

گرچه می‌دانستی تو زبان صحرا/ می‌شنیدی هر دم / همه

پول کنیم و بتوانیم در آینده خانه را بخریم، و آن راه صورت یک موسسه فرهنگی دریاوریم تا اهالی فرهنگ و هنر این شهر در آن کارهای فرهنگی را دنبال کنند و از این طریق مانع تخریب این خانه ارزشمند شویم.

او با بیان اینکه بسم آن می‌رود که خانه فروخته یا تخریب شود، می‌افزاید: شهرداری می‌گوید من تا الان از تخریب خانه جلوگیری کرده‌ام، اما طبق قانون ، مالک می‌تواند خانه را بفروشد یا خانه‌ای دیگر در آنجا بنا کند. بنابراین مالک خانه طبق قانون این حق را دارد. اما در صورت رایزنی و احتمالا تأمین منابع می‌توان خانه را نگه داشت. میراث فرهنگی هم کار می‌کند؛ راه دیگری این است که به‌اهالی فرهنگ و هنر شهر رشت فرصتی داده شود تا به گونه‌های مختلف اقدام به جمع‌آوری

نوشته‌است: همیشه غافلیم و تاخیر داریم. ^[بح]

فرهنگ و هنر

برای امان الله کوشا (نویسنده ، طنزپرداز و شاعر)

همنویایی با طبیعت را از ارکان آندیشه انسانی می‌داند. از آن سو با توجه به نگاه نیوغ آمیز کوشا در طنزپردازی ، باید اشاره نمود انسان‌هایی که به دیدگاهی طنزآلود می‌رسند، عمدتاً کسانی هستند که از غایت آندیشه‌ها، درد‌ها و رنج‌های زندگی تامل و عبور کرده‌اند. امان‌الله کوشا از ترکیب درد و رنج با حقیقت، توانسته بود طنز را در سطحی توجه‌پذیر خلق کند. اما درواری این آندیشه و نگاه، او را باید هنرمند نیز دانست. هنرمندی که در لحظه طنز را پرورش داده و به زبانی روایی و نمایشی آن را خلق می‌کرد. شاید والاترین یادگار انسان‌هایی چون او شاد کردن انسان‌ها بود. آن هم در حالی‌که به گفته ذبیح‌الله کوشا، درسی این‌خنده‌ها و طنزهای‌ها، او به چهره غم‌انگیز و در عین حال مسخره روزگار نظر دوخته بود. مرحوم کوشا خود در شعری به نام کم‌دین (با اقتباس از یک اثر ادبی) که در واقع به نوعی توصیف خود و بسیاری طنزپردازان بوده ، کم‌دینی افسرده را روایت می‌کند که نزد پزشکی رفته تا در خواست معالجه کند. طبیب به جای نسخه به او توصیه می‌کند که شبی به تئاتری در لاله زار رفته و نمایشی از کم‌دینی معروف را ببیند. غافل از آنکه‌مرض مذکور همان کم‌دین معروف است. کم‌دین خطاب به او در پایان می‌گوید:گفت با سرمنگنی مرده‌مریض‌ای اوستاد / من همان بازیگرم، پرده راززم او افتاد

اصولاً در بررسی بسیاری پستوهای پنهانی طنز، طنزپردازان با اندیشه‌ای آمیخته با رنج همراه بوده و در واقع کشفای این تضادها در بررسی لایه‌های عمیق طنز بسیار مورد توجه است. به تعبیری

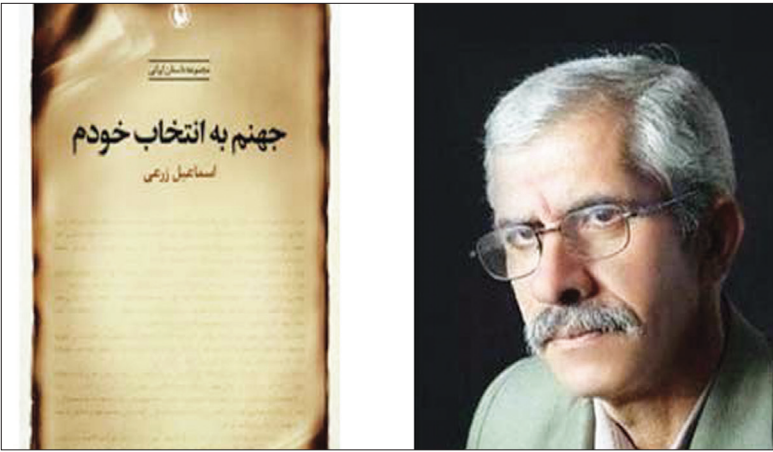
باید در یک کلام گفت امان الله کوشا طنز نمی‌گفت و زندگی را در واقع به طنز می‌دید…
فهم عرفان و ذات طبیعت، نزد انسان‌هایی همانند کوشا، معنای واقعی زندگی را برای او پدیدار و مکشوف می‌سازد. زمانی که مفهوم هسانی یا طبیعت ادراک شود، درمی‌یابیم که عالم هستی نوری از انوار خدایی است، پس تمام پدیده‌ها باید زیبا و فرحبخش باشد. شاید بیش از هر کس، مولانا این مفهوم را در یافته باشد و در ستار سربا سربا آیتش آکنده از شور و شادی و طرب و خنده است؛ جنتی کرد جهان را ز شکر خندیدن / آنک‌اموخت مرا هم‌چو شکر خندیدن / گرچه من خود ز عدم دلخوش و خندان زادم / عشق آموخت مرا شکل‌گر خندیدن ^[بح]

کوشا آنچنان

که طنزپرداز

شفاهی بود، آندیشمندی نیز شفاهی نیز تلقی می‌شد

کتاب

با عنوان «جهنم به انتخاب خود» منتشر شد؛

گزیده‌ای از داستان‌های اسماعیل زرعی

مجموعه‌ای گزیده از داستان‌های اسماعیل زرعی با عنوان «جهنم به انتخاب خود» از سوی نشر موارید منتشر شد.

این کتاب شامل ۱۶ داستان کوتاه از این نویسنده است که به انتخاب کیومرث کریمی در یک کتاب قرار گرفته است. زرعی داستان نویس، شاعر و پژوهشگر ادبی است که در سال ۱۳۹۳ موفق به دریافت جایزه ادبی صادق هدایت برای داستان کوتاه «جهنم به انتخاب خود» شده است.

کیومرث کریمی در بخشی از مقدمه خود در این کتاب عنوان کرده است: آنچه در این کتاب فراهم شده است و در اختیار مخاطبان قرار گرفته است، گزیده‌ای از کارنامه پیش از ۴۰ سال فعالیت ادبی اسماعیل زرعی است؛

«آینه دار خط»

در موزه هنرهای معاصر

همزمان با ایام ماه مبارک رمضان، نمایشگاه آثار برجسته خوشنویسی مرحوم حبیب‌الله فضائلی با عنوان «آینه دار خط» «موزه هنرهای معاصر مورد بازدید علاقه‌مندان قرار می‌گیرد.

نمایشگاه آثار برجسته خوشنویسی از حبیب‌الله فضائلی از سوی موزه هنرهای معاصر سازمان فرهنگی تفریحی شهرداری اصفهان از ۲۲ خرداد به مدت یک ماه برپا شده است.

حبیب‌الله فضائلی متولد سال ۱۳۱۰ در سمیرم ، یکی از اساتید خوشنویسی در سبک‌ها و اسلوب‌های مختلف است که او را می‌توان یکی از احیا‌کنندگان خطوط اسلامی و ایرانی در قرن حاضر دانست. از این خوشنویس برجسته کتاب و خط نوشته‌های بسیاری در زمینه خوشنویسی به طبع رسیده که مهم‌ترین آنها «اطلس خط» و «قرآن کریم به خط نسخ» است.

کتیبه‌های بسیاری از مساجد، تکایا و بقاع متبرکه در ایران و عراق به قلم این استاد نقش گرفته‌اند. به عنوان نمونه می‌توان به نگارش سوره مبارک «یس» در بالای ضریح حضرت امام رضاع(و همچنین اشعاری در ضریح حضرت سیدالشهدا(ع) اشاره کرد که از کارهای شناخته شده فضائلی هستند.

نمایشگاه آثار خوشنویسی فضائلی در حالی در گنجینه موزه هنرهای معاصر اصفهان برپا شده است که در تاریخ ۲۱ خردادماه پیش از شروع نمایشگاه کتاب «آینه‌دار خط» در این موزه رونمایی شد. این‌کتاب توسط انتشارات سازمان فرهنگی تفریحی شهرداری اصفهان در هزار نسخه منتشر شده و مقدمه‌ای از شاعر برجسته خسرواشتمالی هونه‌گانی در ابتدای این کتاب به چاپ رسیده است. این نمایشگاه آثار خوشنویسی بخشی از آثار برجسته از حبیب‌الله فضائلی است که به عنوان گنجینه آثار موجود در موزه هنرهای معاصر سازمان فرهنگی تفریحی شهرداری اصفهان به نمایش درآمده است. بخشی از این آثار تابلوهای برجسته و تکمیل این استاد خوشنویسی بوده و برخی دیگر از آثار موجود در این نمایشگاه دست خط‌ها و مشق‌های تمرینی استاد فضائلی است. فضائلی مدتی سرپرستی انجمن خوشنویسان اصفهان را به عهده داشته و عضویت در شورای عالی انجمن خوشنویسان و عضویت در شورای تشخیص هنری از دیگر مسئولیت‌های این استاد خوشنویس بوده است. این هنرمند برجسته خوشنویسی آبان ۱۳۷۴ در سن ۷۵ سالگی از دنیا رفت. نمایشگاه آثار برجسته خوشنویسی «آینه دار خط» ۲۳ تیرماه در محل موزه هنرهای معاصر واقع در خیابان استانداری مورد بازدید علاقه‌مندان قرار خواهد گرفت. ^[بح]

کتاب

تماشاخانه اصفهان میزبان

کم‌دیی «خسرو و شیرین» می‌شود

نمایش کم‌دی «خسرو و شیرین» به نویسندگی و کارگردانی محمدرضا بزرگ‌زاد از اول تیرماه در تماشاخانه اصفهان روی صحنه می‌رود. به گزارش ایسنا، دستیار کارگردان این نمایش در مورد جزئیات آن گفت: زمانی که برای اولین بار به تماشاای این نمایش بنشینید می‌خندید، وقتی برای دومین بار به تماشاای آن بنشینید به فکر فرو می‌روید و هنگامی که برای سومین بار آن را ببینید قهقهه سر خواهید داد، البته قهقهه‌ای ابلخ.

کوروش محمدی تصریح کرد: در این اثر نمایشی شاهد برشی از زندگی زوج جوانی هستیم که قصد دارند خانه‌ای اجاره‌ای را که در آن هستند، رنگ‌کنند و در طول این نمایش اتفاقاتی رخ می‌دهد که آنها را از رازگ کردن منصرف می‌کند. وی افزود: محمدرضا بزرگ زاد، نویسنده و کارگردان توانای این نمایش است که به خوبی توانسته معنای کم‌دی تلخ را در «خسرو و شیرین» به تصویر بکشد.

محمدی در پایان با اشاره به نام عوامل گفت: در این نمایش بنده به همراه مریم جعفری و امین زارع ایفای نقش می‌کنیم. ^[بح]

کتاب

نمایشگاه گروهی اعضای «خانه کاریکا تورا اصفهان» در نقش خانه

نمایشگاهی از آثار اعضای خانه کاریکاتور اصفهان در گالری نقش خانه برگزار شده است.

به گزارش ایسنا، اعضای خانه کاریکاتور اصفهان در نمایشگاهی گروهی، آثار خود را در معرض نمایش قرار داده‌اند.

این نمایشگاه شامل ۴۰ اثر از ۲۳ نفر از هنرمندان کاریکاتوریست و مجموعه‌ای از بهترین آثار اعضای این خانه است که در دو سال گذشته در ابعاد و تکنیک‌های آزاد خلق شده‌است.

در نمایشگاه گروهی خانه کاریکاتور اصفهان آثار کاریکاتوریست‌هایی مانند مریم مهدویان، هانیه السادات اخوت، سمانه محمودی، سمانه جانقریان، محسن پوررضضانی، ناهید زمانی، الهام درفولیان، افرا مفتی، آزاده زابری، لیلیا بذرآفشان، مسعود ماهینی، علیه مظاهری، سامان ترابی، محمدرضا صنعتی، نغمه نقیه، سعید جانقریان، سعید شعبانی، علی اسدی، محمدعلی خوشگام، لیلیا امیراحمدی، مجتبی حیدریناه، حامد بذرافکن، پیام پورفلاح، سحرفتاح، مهناز یزدانی، احسان خرمند، آیت نادری، حمیدرضا حیدری مصف، شکوفه اسدی، قباد امامی فرد، مطهره ناسخیان، منصوره دهقانی و جمال الدین اعتباریان به نمایش درآمده است.

علاقه‌مندان برای بازدید از این نمایشگاه می‌توانند تا چهارم تیرماه صبح‌ها ساعت ۹ تا ۱۲ (بعد از ظهرها ساعت ۱۶ تا ۱۹ به گالری نقش خانه، واقع در خیابان آمانگاه، مجتمع فرهنگی هنری سوره مراجعه کنند. ^[بح]